

En illustrativ case. Om at komme gruppeeksamen til livs uanset gode argumenter

Debatindlæg af Mads Hermansen, professor, dr. pæd. tidligere studieleder for HA(psyk.) på CBS

Det var simpelthen en vindingsag. Sådan. Hele foråret var jeg ikke i tvivl. Det var man godt nok alle andre steder i mit universitetssystem, men jeg tolkede det mest af alt som stedets embedsmansidentifikation med det overordnede system. Og jeg havde jo alle argumenter: ordentlighed, ideologisk rettedhed, rimelighed og, troede jeg, Bertel Haarder på min side.

Første fase var at ansøge om dispensation med sigte på de oprindelige udmeldinger, som Bertel Haarder havde illustreret med rimelighederne af, at 'man naturligvis ikke kunne gå til eksamen i korsang som individuel udprøvning'. Det var for mig på det tidspunkt retsgarantien.

Ansøgningen blev skrevet allerede før jul og var så igennem det lokale embedsrockwoollag, hvor jeg naturligvis blev udfordret til at skærpe argumentation. Godt nok.

Ansøgning blev afsendt, og der skete i rigtig lang tid ingenting (en af de ting, vi gentagende fortæller i universitetssystemet, handler om, at man skal svare ministeriet inden for tre dage, men at de først svarer i absolut sidste øjeblik), men hen i slutningen af april skete der imidlertid noget. En fuldmægtig fra Universitets- og Bygningsstyrelsen ringede og interviewede mig om min ansøgning. Hun virkede klemmt, antydede at sagen var svær, men også at hun kunne se det rimelige i det, vi ansøgte om. Der var yderligere en mailkorrespondance, og så gik der det meste af yderligere en måned, men endelig d. 4. juni (hvor vi næsten ikke kunne nå at ændre studieordningen, hvis det blev afvisning) fik vi så alligevel afslag på ansøgningen.

Ja, så meget som indledning på en lille case om et foreløbigt afsluttet kapitel om afskaffelse af gruppeeksamen på universitetet. Jeg undrer mig og synes, at sagen er så grotesk og med rigtig mange generelle grimme pointer, at historien bør bredes lidt ud.

I afslaget på ansøgningen er der følgende formulering (og jeg skal nok lidt senere uddybe, hvad det er der afslås):

»Styrelsen har lagt til grund, at den studerendes evne til 'medspillende modspil' mv. kun udgør en lille del af den samlede bedømmelse. Styrelsen finder herefter, at en individuel eksamination ikke umiddelbart vil være til hinder for bedømmelsen af den studerendes opfyldelse af fagelementets formål jf. studielederens oplysning om at 'medspillende modspil' kun udgør ca. 1/6 af den samlede bedømmelse«.

Det begavede (eller dumme) spørgsmål, man kan stille sig her, er naturligvis: Hvad nu hvis det havde været 1/3 af eller halvdelen af det samlede bedømmelsesområde, det havde udgjort?

En kvantitativ begrundelse for afvisning af noget kvalitativt!

Men jeg bliver naturligvis nødt til at føre ikke-indviede ind i, hvad det faktisk var vi prøvede de studerende i. På den tværfaglige uddannelse mellem erhvervsøkonomi og psykologi HA(psyk.), som jeg igennem de sidste tre år har været studieleder for på Handelshøjskolen (CBS), har det været naturligt at tilrettelægge studieforløbet så man ud over udprøvning af teoretiske fagligheder også har kunnet teste på en række konkrete praktiske fagligheder, som især har orienteret sig mod noget, man kun kan afprøve ved at gøre det i forhold til andre studerende.

Vi har i øvrigt på studiet i tråd med intentionerne i regeringens politik søgt at skabe en bachelor, som tilstræbte at give de studerende praktiske kvalifikationer til i forlængelse af bachelorforløbet at overgå til ansættelse direkte i erhvervslivet (fx i trainee forløb). Vi har altså forsøgt at vægte det praktisk-funktionelle og på den måde vendt det traditionelle universitetsforløb på hovedet. Ellers er det normalt sådan, at praksis og

erhvervstilretning først sker på kandidatniveauet, mens bachelor er forbeholdt undervisning i det grundlæggende og mere alment teoretiske.

Studieordningen for 1. semester indeholder således krav om faglig og tværfaglig teoretisk eksponering af relevant erhvervsøkonomisk og psykologisk teori herunder blandt andet personlighedspsykologi, læreprocessteori, systemisk kommunikationsteori, videnskabssteori samt teori om virksomhedens opstart, dynamik og strukturelle udvikling, organisatoriske læreprocesser og kompetenceudvikling samt organisationers strategi og identitet.

Studieordningen indeholder også krav om at tilegne sig kvalifikationer til:

- ◆ at eksponere faglige analyser af stof relevant for den problemstilling man vælger
- ◆ i samarbejde med egen gruppe at facilitere og udfordre en anden gruppes eksamensproces
- ◆ til i samarbejde med egen og opponeringsgruppen at eksponere egne analyser og fagligheder
- ◆ at disponere stof, relationel proces, analyse, refleksion og konklusion
- ◆ til at forholde sig selvrefleksivt til egen proces og produkt

Og så indeholdt studieordningen det krav til kompetencer, som specielt omtales i svaret ovenfor nemlig til at vise 'procesmæssig kompetence i forhold til 'medspillende at udfordre' den anden gruppes proces og fremlæggelse, og på hvilken måde man i egen gruppe har fået eksponeret det enkelte gruppemedlem som særskilt stemme, men samtidig medlem af et fællesskab.'

Den måde, vi havde bestemt at udprøvningen skulle foregå på, var i form af en dobbelt gruppeeksamen, hvor to gruppe hen over et totimers forløb på grundlag af to grupperapporter (maks. 15 sider) skulle give forslag til strukturering af eksamensseancen, men at denne naturligvis skulle forhandles med og godkendes af eksaminator.

I min ansøgning til ministeriet om dispensation fra januar måned skrev jeg:

»Måske skal 'medspillende modspil' beskrives lidt mere. Når man skal vise kompetencer til at facilitere andres mundtlige performance, så den optimeres mest muligt, handler det om både at udfordre så den enkelte studerende i samspil med sin gruppe præsterer mest muligt af det vedkommende kan, men det handler også om at kunne tolke, om netop den udfordring er den mest optimerende, eller om der skal justeres. I ultrakort form handler det om at vise kompetence til i en fortløbende proces at kunne forhandle grad af optimerende udfordring.

At dele af de fagligheder, som HA(psyk.) studerende skal erhverve sig, omfatter oparbejdelse af kompetencer i processtyring, gruppeledelse og tolkning af hvad der optimerer arbejdsproces (individuelle og i samarbejdsrelationer), forudsætter udprøvning i grupper.

De faglige kompetencer som udprøves er styring, samarbejde, ledelse, facilitering og socialt overblik i forhold til processer i praktiske, socialt situerede sammenhænge.

Således vil det være fuldstændigt umuligt at udprøve de studerende i de nævnte kompetencer, uden at de er sammen med andre studerende, fordi de netop udprøves i praktiske mundtlige relationelle og samarbejds-mæssige kompetencer som forudsætter, at der er andre studerende de kan dokumentere deres kompetencer i forhold til.«

Eller sagt endnu mere ramsaltet og metaforisk. Det handler om at udprøve i korsang. Det er dette forhold, som ministeriet afviser med henvisning til, at det fylder ca. 1/6.

Et af de tragisk underholdende elementer i den nuværendes regerings forhold til universiteterne har været forløbet med afvikling af gruppeeksamen. Der har igennem tiden været ført flere argumenter i feltet for afvikling, og for så vidt har flere af dem været ret rimelige, bl.a. har det været fremført, at der har været vanskeligheder med i praksis at differentiere karakterer. Det har der naturligvis været flere steder alene på grund af almindeligt psykologisk pres på censor fra – en gennem vejledning – sammentømret gruppe af studerende og vejleder i eksamenssituation og bedømmelse. Dette problem har der i de senere år været taget hånd om, og mine oplevelser som censor har været, at netop den slags problemer var under hastig aftagen på grund af intern selvjustits.

Der har også igennem tiden været angivelige problemer med forholdet mellem deltagelse i det forberedende arbejde op til eksamen og så det faktum, at bedømmelsen alene har skullet tage udgangspunkt i eksamenspræstationen. Her har mere ekstroverte og aktive studerende ofte på medstuderendes bekostning kunnet score pointerne og opmærksomheden. Dette har man også kunnet justere på ved at inddrage det skriftlige oplæg og præcisere medforfattererklæringer til enkelte afsnit

Gruppeeksamen har således ikke været uden problemer, men gruppeeksamen har faktisk også givet anledning til, at man har kunnet udprøve kompetencer, som ellers ikke har kunnet testes. Det gælder især områder, hvor kompetencen har med styring, ledelse, social afstemthed, udfordring af andres synspunkter og reelt samspil at gøre.

Min lille case eksemplificerer således at afskaffelse af gruppeeksamen på universiteter har været et ideologisk felttog, hvor faglige begrundelser ikke har kunnet få lov til at fylde det de burde, men har fået en kvantitativt begrundet (ikke fylder mere end 1/6) afvisning.

Det er umuligt at udprøve de studerende individuelt i de kompetencer, de har erhvervet indenfor sociale, styrings- og ledelsesmæssige områder.

Regeringen har med sin politik skudt sig selv i foden på flere områder. Den har i praksis forhindret,

at en del af den ønskede politik (om mere praksis og erhvervsretning på bachelorniveau) fremmes. De har i praksis endnu en gang vist, at det universitære selvstyre i praksis erstattes af ministeriel fluekneppe- detaljestyling. De har forringet vores muligheder for at udprøve begavet i processer, og så har de med deres politik været med til at flytte midler fra undervisning til udprøvning (fordi individuel udprøvning er mere omkostningstung end gruppeprøver).

Så alt i alt ret godt gået.